

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozhodnutí o přestupku v dopravě jako překážka věci rozhodnuté pro projednání trestného činu

Určení, zda je dán „souběh“ trestného činu a zároveň přestupku v dopravě je značně neintuitivní. Právní praxe si ovšem vyžádala nutnost nové procesní úpravy jak trestního řádu, tak se i projevila do znění nové kodifikace přestupkového procesu. Přesto zůstává téma jednoty skutku, který vykazuje znaky přestupku i trestného činu, ožehavým tématem, které není vždy správně posouzeno. Článek se pokouší vysvětlit princip, na základě kterého lze dospět k jednoznačnému určení, zda rozhodnutí správního orgánu je překážkou věci rozhodnuté pro trestný čin, a to nejen pro jednání související s dopravou na pozemních komunikacích.

V souvislosti s přijetím zákona č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, došlo k nové procesní a hmotněprávní úpravě přestupkového řízení v ČR. V návaznosti na nový procesní předpis správního trestání pak bylo zákonem č. [183/2017](#) Sb., přistoupeno i k novelizaci trestního řádu, zejména co do stanovení procesního postupu v případech, kdy v přestupkovém řízení bylo rozhodnuto o tomtéž skutku. V případech, kdy je rozhodnuto o témže skutku ve správním řízení, byla nově založena překážka věci rozhodnuté i pro trestní řízení.

Tato „nová překážka“ pak kromě judikatury[1] vyplývá i přímo z novelizace trestního řádu zákonem č. [183/2017](#) Sb., která ve znění do novely zakládá pod § 11 odst. 1 písm. k) trestního řádu princip ne bis in idem i pro správní rozhodnutí, a to s účinností od 1. 7. 2017, v ustanovení trestního řádu o nepřípustnosti trestního stíhání.

Do doby této novelizace byla na problematiku souběhu jednání vykazujícího znaky přestupku i trestného činu aplikována ust. článku 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, na podkladě § 11 odst. 1 písm. l) trestního řádu ve znění k 1. 7. 2017,[2] která podle názoru NSČR nezakládala nepřípustnost opětovného stíhání a odsouzení pro tentýž skutek, ale pouze pro tentýž trestný čin, což svědčilo názoru, podle něhož byla podstatná i totožnost právní kvalifikace určitého činu trestněprávní povahy.[3] Právě uvedenou novelou ovšem došlo k podstatné změně, a od daného momentu jakékoliv rozhodnutí, ať již správní či trestní, nehledě na právní kvalifikaci, je nutno posuzovat z hlediska skutku a pečlivě rozlišovat, zda je dána jednota skutku, či nikoliv. Tuto změnu si pak vyžádal vývoj judikatury Evropského soudu pro lidská práva, který dosavadní výklad NSČR k ustanovení článku 4 odst. 1 Protokolu č. 7 Úmluvy překonal.

Přednostní projednání skutku vykazujícího znaky jak přestupku tak zároveň i trestného činu v trestním řízení pak vyplývá z principu subsidiarity přestupkového řízení, vyvěrající vyjma samotné právní teorie i z § 12 odst. 2 trestního zákoníku a § 64 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, podle kterého správní orgán bezodkladně i v průběhu řízení předá věc orgánu činnému v trestním řízení, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin.

II.

Jako značně problémové se v praxi jeví správné rozlišení, kdy skutek projednáváný v trestním řízení

a skutek projednávaný, případně již projednaný, v řízení přestupkovém, má zachovánu jednotu, a tedy je ve věci dána v takovém případě překážka věci rozhodnuté podle § 11 odst. 1 písm. k) trestního řádu.

Z hlediska právní teorie se skutkem rozumí všechny projevy vůle pachatele navenek (chování), které jsou příčinou následku významného z hlediska zákona, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Skutek je tak charakterizován jednotným relevantním jednáním a jím zapříčiněným následkem nebo i více následky.

Splněním těchto kritérií je naplněna jednotu skutku. Jednotou následku je pak nutno rozumět porušení shodného zákonem chráněného zájmu, tedy porušení nebo ohrožení podobného objektu trestného činu či přestupku. Jednotou jednání je pak shodnost projevu vůle pachatele navenek (jeho chování).

III.

Obecně nebývá problematické určení jednoty následku jednání vykazujícího znaky přestupku a trestného činu. Zákon č. [251/2016](#) Sb., o některých přestupcích, potažmo v dopravě zákon č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích, si s trestním zákoníkem převážně nekonkurují. Výjimky tvoří například jednání spočívající v řízení motorového vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost, kde si reálně konkurují § 125c odst. 1 písm. c) zákona o silničním provozu a § 274 odst. 1 trestního zákoníku.

V daném případě jde ovšem o konkurenci dokonalou. Způsob jednání i následek spočívající v ohrožovacím deliktu vyplývající z obecného nebezpečí pro ostatní účastníky silničního provozu, pokud je řidič nezpůsobilý k řízení motorového vozidla požitím návykové látky, je obdobný jak v přestupkovém, tak i v trestněprávním posouzení, stejně jako v jednání pachatele navenek (jeho chování). Byl-li pachatel přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku již v přestupkovém řízení shledán vinným a sankcionován pro téže řízení vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost podle § 125c odst. 1 písm. c) zákona o silničním provozu, je na místě jeho trestní stíhání přerušit podle § 173 odst. 1 písm. e) trestního řádu či dočasně odložit podle § 159b odst. 4 trestního řádu do doby, kdy podle § 100, § 101 podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich bude v přezkumném řízení správní rozhodnutí zrušeno.

Takový postup bude důvodný do 3 let od právní moci rozhodnutí o přestupku z důvodu promlčecí lhůty stanovené v § 100 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, případně do 6 měsíců, jde-li o přezkum příkazu na místě podle § 101 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Po uplynutí této doby pak bude nutno v souladu s § 11 odst. 1 písm. k) za užití § 172 odst. 1 písm. d) trestního řádu trestní stíhání zastavit.

III.

Jak tomu je ovšem v případech, kdy pachatel přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, spočívajícího v řízení motorového vozidla v době výkonu trestu zákazu činnosti řízení motorových vozidel způsobí dopravní nehodu nedáním přednosti v jízdě, pro kterou byl správním orgánem „potrestán“? Případně jak se projevuje zásada *ne bis in idem* do skutku vykazujícího znaky přestupku tím, že pachatel jede v obci rychlostí 140 km/h a zároveň naplňuje znaky přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku? Na obou dvou těchto modelových případech se pokusím čtenáři vysvětlit problematiku jednoty jednání, které vykazuje jak znaky trestného činu, tak i přestupku, ačkoliv není zachována jednotu následku.

V daném případě jde o konkurenci přestupku a trestného činu nedokonalou. Zákonem chráněné zájmy jsou zcela odlišné. V prvním případě je porušen zákonem chráněný zájem na respektování individuálního právního aktu orgánu veřejné moci (§337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku) a zároveň zákonem chráněný zájem na obecném dodržování pravidel silničního provozu (§ 125c písm. f) bod 8 zákona o provozu na pozemních komunikacích).

V druhém případě spouštějícího opilce je porušen zákonem chráněný zájem na jízdě rychlostí podle místní nebo obecné úpravy (§ 125c písm. f) bod 2 zákona o provozu na pozemních komunikacích) a trestní optikou zákonem chráněný zájem na řízení motorových vozidel toliko osobami způsobilými k této činnosti (§274 odst. 1 trestního zákoníku). Úvahy o jednotě následku tak nepomohou a je nutno posoudit splnění kritéria spočívajícího v posouzení jednoty jednání (chování) pachatele.

Ke správnému vymezení jednání pachatele, ačkoliv jde o ryze hmotněprávní posouzení, může vypomoci trestní řád v § 160 odst. 1, § 177 písm. c), § 120 odst. 4. Podle těchto ustanovení je skutek svým popisem vymezován místem, časem a způsobem spáchání, popřípadě uvedením jiných skutečností, pokud je jich třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným.

V obou uvedených případech se jednání pachatele v trestněprávní rovině, tak i v přestupkové rovině, shoduje ve všech výše uvedených kritériích. V prvním případě pachatel totiž na každém místě, po celou dobu a v bezprostřední souvislosti s řízením motorového vozidla způsobil dopravní nehodu a zároveň mařil výkon úředního rozhodnutí a vykázání. Dopravní nehody se nemohl pachatel dopustit bez toho, aniž by spáchal i trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. Na této skutečnosti pak nic nemění ani skutečnost, že dopravní nehodu způsobil pachatel až na konci své jízdy, a to proto, že kritéria dopravní nehody mohl splnit toliko v případě, když řídil, tedy když zároveň i „mařil“ rozhodnutí orgánu veřejné moci. Dopravní nehoda je proto skutkově neoddelitelná a v daném případě nelze tuto nehodu projednat v přestupkovém řízení bez toho, aniž by byla založena překážka věci rozhodnuté pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

V druhém případě je situace obdobná. Pachatel v každém momentě a na každém místě své rychlé jízdy byl zároveň opilý v míře vylučující jeho způsobilost. (V daném modelovém případě nepočítáme s možností, že pije za jízdy, případně že z jeho těla byl v průběhu jízdy alkohol vyloučen.) Skutečnost, že jel rychle v obci toliko v určitém úseku své jízdy, nemá na jednotu jednání žádný vliv, neboť rychlé jízdy se nemohl dopustit bez toho, aniž by řídil opilý. Vydělení rychlé jízdy z řízení pod vlivem návykové látky tak je fakticky nemožné, neboť rychlou jízdou se reálně nepřerušuje trvající delikt spočívající v jízdě ve stavu vylučující způsobilost. Z hlediska jednání pachatele tak šlo o jedno jednání, neboť řídil kontinuálně, byť v určitém úseku své jízdy toto jednání zároveň naplňovalo i znaky přestupku. Proto je skutkem, kterým byl naplněn přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku, zahrnuta i rychlá jízda pachatele.

Rozhodující proto je, že se alespoň jedné části jednání nemohl pachatel reálně dopustit bez druhé. Pokud se tedy časově překrývá přinejmenším zčásti jednání pachatele vykazující znaky přestupku a trestného činu v bezprostřední souvislosti s řízením motorového vozidla, nelze o takovém skutku rozhodnout ve dvou na sobě nezávislých řízeních, ve kterých orgány veřejné moci dospějí k dvojí sankci vůči obviněnému/přestupci. Část jednání vykazující znaky přestupku je totiž podmíněná jednáním vykazujícím i znaky trestného činu.

Zcela shodně tomu bude i naopak, pokud jednání vykazující znaky přestupku, bude časovým vymezením širší, než jednání kvalifikované jako trestný čin. Tedy například když řidič technicky nezpůsobilého vozidla bezprostředně ohrožující ostatní účastníky silničního provozu (přestupek podle § 125c odst. 1 písm. a), bod 3 zákona o provozu na pozemních komunikacích) svou jízdou skončí způsobením dopravní nehody s následkem smrti spolujezdce (§ 143 trestního zákoníku). I v takovém

případě nelze reálně oddělit jednu část jednání od druhé, neboť smrt spolujezdce byla v příčinné souvislosti s jednáním pachatele, spočívajícím v řízení motorového vozidla, přičemž toto vozidlo bylo i v tuto dobu technicky nezpůsobilé. Pachatel tak nemohl jako řidič způsobit nehodu bez toho, aniž by řídil, a protože řídil technicky nezpůsobilé vozidlo, zároveň i naplnil znaky výše uvedeného přestupku.

IV.

Odlíšná situace by samozřejmě byla, pokud by pachatel například v souvislosti se silniční kontrolou způsobil zcela odlišný skutek kvalifikovaný jako trestný čin či přestupek. Všedním příkladem bude, pokud se řidič odmítne podrobit dechové zkoušce na výzvu podle § 21 zákona č. [65/2017](#) Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. V takovém případě jde o jiný skutek zejména proto, že se jej pachatel dopustil z hlediska časového v odlišné době od samotného řízení (byť okamžitě poté).^[4] Zároveň se jej z hlediska reálného nedopustil řízením motorového vozidla, ale až nesplněním povinnosti osoby vykonávající potencionálně nebezpečnou činnost jakožto speciálního adresáta specifických povinností podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

Odmítnutí podrobit se dechové zkoušce tak je samostatným přestupkem nezakládajícím překážku věci rozhodnuté. K tomuto jednání se totiž pachatel uchýlil z hlediska časového vymezení až poté, co dokonal skutek spočívající v řízení motorového vozidla, ať již kvalifikovaný podle § 337 odst. 1 písm. a) nebo § 274 odst. 1 trestního zákoníku. Tohoto jednání se tak může dopouštět bez toho, aniž by spáchal shora uvedené trestné činy, stejně jako může spáchat shora uvedené trestné činy bez toho, aniž by se odmítal podrobit se dechové zkoušce. Ke konkurenci tak zcela jednoznačně nedochází.

V.

Pro správné určení jednoty skutku je tedy obecně nejsnazším prostředkem vymezení doby, v jaké se jednání pachatele událo stejným a navzájem podmíněným chováním pachatele (řízením motorového vozidla). Pokud se řízení motorového vozidla kvalifikovatelné jako přestupek i trestný čin časově překrývalo, je nutno vést společné řízení, rozdělení skutku vedví pravděpodobně povede k překážce věci rozhodnuté pro pomalejší řízení.

Na tom nic nemění ani jazyková možnost časově vymežit obě části skutku odlišně. Pokud by bylo přistoupeno například k tomu, že dopravní nehoda bude svým popisem vymezena časem 14:21 hodin, ačkoliv „maření“ bude vymezeno časem 14:00 až 14:20 hodin, dojde tím ke zcela umělému přetržení jednání pachatele, neboť ten v daném modelovém případě jednal kontinuálně. Takový přístup tedy není hmotněprávně možný.

Mgr. Tomáš Čuda

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Děčíně

e-mail: tcuda@osz.dec.justice.cz

Mgr. Vojtěch Kallai

Právní čekatel Okresního státního zastupitelství v Děčíně

e-mail: vkallai@osz.dec.justice.cz

[1] Srov. NSČR usnesení z 13. 12. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1491/2017 vs. NSČR usnesení z 30. 10. 2007, sp. zn. 6 Tdo 986/2007

[2] Nynější § 11 odst. 1 písm. m) trestního řádu

[3] NSČR usnesení ze dne 25. 5. 2006, sp. zn. 6 Tdo 514/2006, ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 161/2006, a ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. 5 Tdo 223/2007

[4] Například NSČR usnesení z 20. 3. 2019, sp. zn. 7 Tdo 220/2019, NSČR usnesení z 22. 11. 2019, sp. zn. 4 Tdo 1334/2019, NSSČR rozsudek z 12. 2. 2015, č. j. 3 As 92/2014-32

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)